

2015

Verlag verdiepingssessie 'meer inzamelen, minder kosten'

Water. Wegen. Werken. Rijkswaterstaat.

Learning Center Kunststof Verpakkingsafval

10 december 2015 organiseerde het Learning Center een sessie over het thema 'meer inzamelen, minder kosten', gericht op het verkrijgen van inzicht in de kosten die gemeenten maken voor de inzameling van kunststof verpakkingsafval.

Inleiding op werksessies

Aanleiding voor deze verdiepingssessie van het Learning Center zijn de vergoedingen voor de inzameling en verwerking van kunststof verpakkingsafval die tot en met 2019 zijn vastgesteld (met een evaluatiemoment en eventuele bijstelling van 10% in 2017). Het kostenonderzoek dat PwC heeft uitgevoerd in 2012 en ten grondslag ligt aan de afspraken tussen het Ministerie van IenM, het Verpakkende bedrijfsleven en de VNG over de vergoedingen, toont aan dat de kosten die gemeenten maken voor de inzameling van de kunststof verpakkingsstroom sterk uiteen lopen. De vastgestelde vergoedingen dwingen gemeenten die de inzameling niet kostendekkend voor deze vergoeding kunnen uitvoeren, kritisch naar de kostencomponenten en respons per inwoner of huishouden te kijken.

Addie Weenk en Marijn Teernstra trappen de verdiepingssessie af met deze korte introductie en de aankondiging dat deze sessie een inleiding is over de kosten voor kunststofinzameling. Begin 2016 zal hierop worden voortgeborduurd met werksessies in klein verband, waar gemeenten hun eigen kosten en baten voor de kunststofstroom onder de loep nemen, begeleid door een expert.

Aan de hand van de onderzoeksresultaten van PwC uit 2012 en de gegevens van de Benchmark Huishoudelijk Afval 2014 wordt de stelling 'meer inzamelen, minder kosten' besproken. Uit het onderzoek van PwC blijkt dat haalgemeenten met een hogere respons (ingezamelde hoeveelheid kunststof per inwoner) significant lagere kosten maken per ton en hiermee efficiënter zijn. Een brengsysteem kan daarentegen wel kostenefficiënt zijn bij relatief lage respons. Het omslagpunt voor de kostenefficiency bij een haalsysteem lag in het onderzoek op circa 15 kg/inw of 50 ton totaal. Deze conclusies blijken ook uit de recentere resultaten van de Benchmark Huishoudelijk Afval 2014. Hieruit blijkt aanvullend dat de kosten per ton bij gemeenten met een haalsysteem met een hoge respons het laagst zijn. De hoogste respons wordt behaald in diftar-gemeenten die middels een mini-container inzamelen. Uit de reacties van de deelnemers blijkt verder dat er geen indicatie is voor meer vervuiling bij een hogere respons.

De samenvatting van de cijfers en conclusies uit de twee onderzoeken zijn [hier](#) terug te vinden.

Belangrijke kanttekeningen bij de resultaten van beide onderzoeken, zijn dat er geen gemeenten zijn onderzocht die omgekeerd inzamelen. Wat een stevige serviceprikkel doet voor de respons en eventuele kosten per ton, is hierdoor niet onderzocht. Daarnaast was de inzameling van PMD of PD ten tijde van het onderzoek van PwC uit 2012 nog niet ingevoerd. De effecten van het inzamelen van blik en drankkartons met het kunststof zijn hierdoor niet bekend

in dit bredere onderzoek. In de presentatie van Michiel Westerhoff namens Circulus-Berkel wordt hier aandacht aan besteed.

Vergoedingen kunststof verpakkingsafval

In een korte presentatie geeft Joris van der Meulen de veranderde verantwoordelijkheid binnen de keten van gemeenten weer. Sinds januari 2015 is niet alleen het inzamelen van kunststof verpakkingsafval de taak van gemeenten, maar ook het transport, de overslag, sortering en in veel gevallen ook de vermarkting. Welke gevolgen heeft dit voor de rol van gemeenten en de relatie die zij hebben met sorteerders en samenwerkings- of aanbestedingsverbanden. Met name de actuele vragen over of, en hoe, een gemeente invloed kan uitoefenen op de kwaliteit die een sorteerder levert en wat dit betekent voor de door Nedvang uit te keren vergoedingen.

De boodschap van Joris is met name dat gemeenten hun rol van opdrachtgever en contractpartner van sorteerders moeten kennen en (kritische) vragen stellen over kwaliteit, kwantiteit en rapportage. De taken die voorheen door Kunststof Hergebruik in opdracht van Stichting Afvalfonds Verpakkingen werden uitgevoerd zijn onveranderd overgedragen aan gemeenten. Op dit moment worden afspraken over kwaliteitscontroles en borging van kwaliteitseisen in het nieuwe UMP (uitvoering- en monitoringsprotocol) verwerkt.

Aiko Klein (KplusV)

Aiko is in 2014 betrokken geweest bij de aanbestedingen van de sortering en vermarkting van bijna 75% van het kunststof verpakkingsmateriaal. Hij is positief gestemd over de uitwerking die deze verschuiving in de taken en verantwoordelijkheden met zich meebracht: effect op de Nederlandse sorteer- en verwerkingscapaciteit en de discussie over kwaliteit en sorteerefficientie is aangewakkerd. Joris reageert hierop dat de verschuiving in sorteerefficientie door strakkere contracten, van 25% uitval naar 10% uitval, ook leidt tot meer vervuiling van de output. Een sorteerinstallatie heeft inregeltijd nodig, dit leidt tot onzekerheid. Dat hebben gemeenten gedurende de eerste helft van 2015 ervaren.

Tegelijkertijd hebben de strakkere contracten geleid tot een winst op de TOS (transport, overlag en sorteren) component van de afgesproken vergoeding. Gemeenten dienen er rekening mee te houden dat ook dit prijsvoordeel ten opzichte van de verwachtingen, mee wordt genomen in de evaluatie van 2017. Deze evaluatie kan leiden tot een plus of een min van maximaal 10% van de afgesproken totale vergoedingen voor inzamelen en TOS.

Aiko wil gemeenten meegeven dat zij die nu niet of maar net uitkomen met de vergoedingen, moeten gaan bewegen en innoveren, liever vandaag dan morgen! Wachten met interventies in verband met onzekerheden over vergoedingen, beleid of lopende onderzoeken is niet verstandig, omdat een dergelijk proces tijd kost.

Inzameling in het Circulus-Berkel gebied

De start van het verhaal van Michiel Westerhoff sluit hierop aan: wanneer gemeenten met de VANG-doelstellingen aan de slag willen, moet er nu gestart worden. Hoe langer gewacht wordt, hoe moeilijker het wordt om de investeringen terug te verdienen,

onder andere vanwege de lagere vergoedingen. Michiel laat zien hoe in zijn regio de afgelopen jaren door middel van innovaties in de inzamelmethoden responsverhogingen zijn behaald.

In verschillende gemeenten zijn veranderingen doorgevoerd van de overstap op een diftar-systeem, de overstap van zakken naar mini-containers tot het inzamelen van drankenkartons en blik met het kunststof. Deze veranderingen laten een effect op de respons zien. Hoe de investeringskosten voor andere inzamelmethoden zich verhouden tot deze responsverhoging, kan Michiel niet laten zien. Wel meldt hij dat er het toevoegen van drankenkartons en blik aan de kunststoffractie soms tot vreemde kostenberekeningen leiden voor deze stromen, terwijl het eigenlijk moet gaan om de geringe meerkosten van de toevoeging. Streckking is dat het toevoegen/verbreden altijd tot efficiencyverbetering zal leiden. Bovendien is het logischer voor de burger.

Vragen die we meenemen

De vragen die tijdens de voorstelronde en presentaties gesteld zijn door de aanwezigen, zijn grotendeels beantwoord. De meer casuïstieke vragen nemen we mee naar de werksessies in 2016, waar meer ruimte is om de lokale situatie en aanpak van de gemeente te bespreken en verkennen. Vragen die hier bijvoorbeeld terugkomen:

- Is er een overzicht aan best-practices (inzamelsysteem en communicatie) per type gemeente?
- Wat is de optimale oplossing voor de inzameling van kunststof verpakkingen (ook metaal en drankenkartons) afhankelijk van de gemeentelijke situatie (laag/hoogbouw, diftar ja/nee, etc)?
- Welke responsverandering kan men verwachten bij veranderingen in het systeem?
- Wat is de invloed van de haalrequentie in mijn gemeente of de respons en op de kosten?
- Hoe kan ik de juiste informatie over kwaliteit krijgen/ontsluiten bij contractpartners?
- Waaraan moet ik investeringskosten om de respons te verhogen toe rekenen?
- Wat kan het toevoegen van de stromen drankenkartons en blik doen voor mijn respons van de kunststofstroom?
- Hoe kan ik meer inzamelen, zonder extra kosten per ton ingezameld kunststof?
- Hoe kan ik slimme communicatie inzetten op gedragsverandering om mijn respons te verhogen?

Meer informatie over de werksessies over kosten die in 2016 worden georganiseerd, vindt u [hier](#).